

Samhälle, kultur och identitet

Självständigt arbete
i fördjupningsämnet samhällsorientering
15 högskolepoäng, grundnivå
Religionskunskap och mångfald i skolan
Religious studies and Diversity in school
Leonita Bregeni
Melissa Ajvazi

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i åk 4–6, 240 högskolepoäng
Självständigt arbete i fördjupningsämnet, 15 hp
2025-02-24

Handledare: Robert Nilsson Mohammadi
Examinator: Nils Andersson

Förord

Vår kunskapsöversikt har gett oss möjligheten att fördjupa oss i ett ämne som vi båda är mycket intresserade av. Arbetet har varit både utmanande samt givande, och vi har lärt oss mycket under processens gång. Vi har haft ett effektivt samarbete där vi kontinuerligt har träffats, både digitalt och fysiskt, för att diskutera och utveckla vårt arbete.

Vi vill också rikta ett stort tack till vår handledare Robert för all hjälp och det stöd vi har fått under arbetets gång.

Abstrakt

Syftet med vår studie är att undersöka undervisningsmetoder som kan stärka elevers förståelse för mångfald och samtidigt motverka stereotyper och fördomar. Det är särskilt relevant i den svenska kontexten och för oss som lärare i de samhällsorienterade ämnena. I studien har vi valt att fokusera på följande frågeställningar: Hur kan religionskunskap bidra till att främja förståelse för mångfald och motverka stereotypa föreställningar om religioner och kulturer? Och vilka didaktiska metoder används för att bemöta fördomar om religion? För att besvara dessa frågor har vi genomfört en systematisk litteraturstudie, där vi har analyserat och jämfört tidigare forskning inom området. Föreläsningsvis presenterar vi vår bakgrund, där vi lyfter fram nyckelord som är centrala för vårt arbete. Därefter följer metoddelen, där vi redogör för de databaser vi har använt, de sökord vi har använt samt de avgränsningar vi gjort för att säkerställa att vårt material är relevant och vetenskapligt förankrat. Sökorden vi använde var bland annat "religionskunskap", "religionsdidaktik", "religious literacy", "religious education" och "mångfald". Resultatdelen presenterar en analys av utvalda studier där lärarens roll, effekten av olika pedagogiska metoder samt utmaningar kopplade till religionskunskap lyfts fram. Slutligen diskuterar vi våra resultat i relation till tidigare forskning och drar slutsatser kring hur religionskunskap kan vidareutvecklas för att på ett inkluderande sätt hantera frågor om mångfald och förståelse.

Nyckelord: Religionskunskap, mångfald, livsåskådningar, fördomar

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
2. Syfte och frågeställning.....	7
3. Bakgrund.....	8
3.1 Religionskunskap.....	8
3.2 Livsåskådning.....	8
3.3 Mångfald.....	8
3.4 Fördomar.....	9
4. Metod.....	10
4.1 Sökprocess.....	10
4.2 Funktion och relevans av valda databaser.....	10
4.3 Avgränsningar.....	11
4.4 Urval och analys av källor.....	11
5. Resultat.....	12
5.1 Didaktiska metoder för att främja förståelse och motverka fördomar.....	12
5.2 Utmaningar och strategier i religionskunskap.....	14
5.3 Lärarens roll i att främja reflektion.....	15
5.4 Sammanfattning av resultat.....	17
6. Slutdiskussion.....	18
6.1 Sammanfattning av resultat och huvudslutsatser.....	18
6.2 Jämförelse med tidigare forskning.....	18
6.3 Brister i studien.....	18
6.4 Förslag till framtida forskning.....	19
6.5 Avslutande reflektion.....	19
Referenser.....	21

1. Inledning

Religionskunskap är ett ämne som ingår i svenska skolor och är av flera olika skäl ett viktigt ämne. Sverige är idag ett samhälle präglad av kulturell och religiös mångfald, vilket också återspeglar sig i klassrummen. Religion är alltså något som genomsyrar samhället vi lever i (Stymne, 2021, s.240). Eftersom Sverige är ett mångkulturellt samhälle där människor utövar olika religioner, är det viktigt att få kunskap och förståelse om de mest förekommande religionerna i världen. Dessutom är det av stor betydelse att förstå religionernas historia, eftersom detta kan hjälpa elever att skapa en djupare förståelse och få insikt i varför människor väljer att leva på det sätt som de gör (Stymne, 2021, s.241). Skolverket (2022) uttrycker följande i kapitel ett ur läroplanen för grundskola att:

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse.

Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning... eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism... och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.

Benämningen religionskunskap används istället för religionsundervisning för att betona att undervisningen är konfessionsfri och inte förankrad i någon specifik religion (Stymne, 2021, s.242). En konfessionsfri undervisning "ska ha en vetenskaplig grund och vara objektiv och omfattande" (Niemi, 2018, s.184). Undervisningen ska inte lyfta en religion mer än den andra och således försöka uppnå en så neutral attityd som möjligt (Stymne, 2021, s.242).

Mångfaldsfrågor, inom ramen för undervisning av religionskunskap, är utformade för att skapa en bredare förståelse för människors val av sätt att leva och resonera. Målet med ämnet är inte att ge en rätt definition av levnadssätt, religion eller livsåskådning, däremot uppmuntras elever att reflektera och visa förståelse för varierande tolkningar.

Religionskunskap eftersträvar att utveckla elevers förmåga att förstå och respektera den religiösa och kulturella mångfald som kännetecknar vårt samhälle. Syftet med undervisningen är att ge kunskap om olika livsåskådningar och värderingar samt att stärka förståelsen för hur dessa samspelar i pluralistiska sammanhang (Franck, 2014, s.198-199).

Genom denna studien undersöker vi undervisningsmetoder från kunskap i andra årskurser som är relevanta för att tillämpas i religionskunskap, för att främja en inkluderande och förstående lärandemiljö i årskurs 4-6. Valet att inrikta oss i årskurs 4-6 grundar sig på att vi är under utbildning till grundskollärare för dessa år, vilket gör inriktningen särskilt relevant att fokusera på.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka varför religionskunskapsundervisningen spelar en central roll i att främja elevers förståelse för mångfald och respekt för olika religioner och livsåskådningar. Studien ämnar att identifiera och analysera forskningsstödda metoder som bidrar till att bemöta fördomar och stereotyper, samt diskutera hur dessa metoder kan användas.

Frågeställning:

- Hur kan religionskunskap bidra till att främja förståelse för mångfald och motverka stereotypa föreställningar om religioner och kulturer?
- Vilka didaktiska metoder används för att bemöta fördomar om religion?

3. Bakgrund

I detta kapitlet vill vi kunna ge en överblick till arbetet. Vi vill lyfta upp och kunna klargöra de centrala begreppen som utgör grunden för vår studie. Först ut kommer vi att redogöra vad begreppet religionskunskap innebär. Vidare kommer vi att lyfta upp begreppen livsåskådning, mångfald och fördomar.

3.1 Religionskunskap

Religionskunskap är ett obligatoriskt ämne i grundskolan och ett icke-konfessionellt ämne, vilket betyder att den inte knuten till någon särskild religion (Blinkova & Vermeer, 2016, s.197-198). När det gäller religion kan det vara utmanande att skapa förståelse och acceptans till andra religiösa traditioner och värderingar. Religionskunskap som ämne förutsätter en förmåga att sätta sig in i andras perspektiv och att reflektera över hur deras livsåskådningar skiljer sig från ens egen. (Stymne, 2021, s.75). I skolverkets (2022) kursplan för religionskunskap uttrycks det att ämnets syfte är att:

Genom undervisningen ska eleverna få förståelse för hur människor inom olika religiösa traditioner lever med och uttrycker sin religion på olika sätt.

3.2 Livsåskådning

Livsåskådning är ett omfattande begrepp som kan definieras som en syn på livet. Anders Jeffner, en religionsfilosof, menar att livsåskådning består av tre följande delar: världsbild, värderingssystem och grundhållning. Där beskriver världsbilden hur man ser på världen omkring sig och kan vara präglad av religiösa tankar eller sekulär syn. Värderingssystemet förklaras som de etiska principer som ingår i livsåskådningen. Slutligen redogör grundhållningen för hur individer känner inför livet (Stymne, 2021, s. 250).

3.3 Mångfald

Enligt Svenska Akademien (2009) definieras "mångfald" att det finns många olika sorter av något. Det kan handla om en variation av människor, kulturer, åsikter eller idéer. I en bredare mening innebär det att samhället består av olika grupper och individer med skilda bakgrunder. I politiska och sociala sammanhang används ordet ofta för att betona vikten av

variation och inkludering, till exempel när man pratar om kulturell mångfald eller mångfald i skolan.

3.4 Fördomar

Enligt Svenska Akademiens ordbok (2021) definieras "fördom" som "en ofta spridd och sakligt ogrundad uppfattning om någon eller något. Det innebär att en person dömer i förväg utan tillräcklig kunskap[...] och de kan leda till diskriminering" (Svenska Akademien, 2021).

4. Metod

En kunskapsöversikt innebär sammanställningen av flera vetenskapliga artiklar inom ett specifikt område för att fylla ut befintlig vetenskap genom att tillägga andra aspekter. Genom sammanställning av tidigare forskning kan vi därmed kartlägga samband och påvisa luckor i ämnet vi ska utforska. Vidare undersöks det vilka metoder som är relevanta för tillämpning i undervisning, genom vetenskapligt instämmande (Backman, 2019, s.75-76). Nedan redogör vi för den metodologiska processen, inklusive sökstrategier, val av databaser, avgränsningar och analys av källornas relevans.

4.1 Sökprocess

Vår sökning efter vetenskapliga artiklar och litteratur genomfördes huvudsakligen genom databaserna ERIC via EBSCO och SwePub. Dessa databaser valdes eftersom de rekommenderades av vårt universitetsbibliotek och innehåller ett stort antal vetenskapligt granskade publikationer inom pedagogik och religionskunskap. Sökningarna genomfördes med hjälp av olika kombinationer av nyckelord som "religionskunskap", "religionsdidaktik", "religious literacy", "religious education" och "mångfald". Vid behov använde vi oss av trunkering samt sökning på både svenska och engelska termer för att maximera relevanta träffar.

4.2 Funktion och relevans av valda databaser

ERIC (Education Resources Information Center) är en internationellt känd databas som tillhandahåller vetenskapliga artiklar inom utbildningsvetenskap. Dess funktion är att samla forskning inom utbildning, vilket gör den relevant för studier om pedagogiska metoder inom religionskunskap. SwePub är en svensk databas som sammanställer vetenskapliga publikationer från svenska lärosäten. Den ger tillgång till forskning som är specifik för den svenska kontexten, vilket är viktigt då vårt arbete fokuserar på religionsundervisning i Sverige. Genom att använda båda databaserna kunde vi identifiera både internationella perspektiv och nationellt relevanta studier, vilket förstärkte kvaliteten och bredden på vår översikt.

4.3 Avgränsningar

I denna studie har vi valt att använda enbart refereegranskade artiklar som källor. För att säkerställa att endast vetenskapligt granskade artiklar inkluderades, filtrerades sökresultaten efter artiklar som är refereegranskade. På så sätt uteslöts automatiskt källor som inte uppfyller detta kriterium.

En ytterligare avgränsning vi har gjort är att inkludera enbart artiklar skrivna på svenska eller engelska. Detta val grundar sig på behovet av att säkerställa att innehållet kunde läsas och förstås fullt ut. Vidare har vi valt att endast använda källor publicerade under de senaste 15 åren. Denna tidsmässiga avgränsning har gjorts för att säkerställa att studien bygger på aktuell och relevant forskning.

Inledningsvis avsåg vi att avgränsa vårt urval till forskning som specifikt behandlar religionskunskap i årskurs 4–6 i Sverige. Emellertid visade sig denna avgränsning vara för snäv, då tillgången på forskning som direkt berör dessa årskurser var mycket begränsad. Därför valde vi att bredda urvalet till att omfatta hela grundskolan. Denna bredare avgränsning ger oss möjlighet att tillämpa insikter från forskning på högre och lägre årskurser inom grundskolan i Sverige.

4.4 Urval och analys av källor

Urvalet av källor gjordes genom att vi granskade abstrakt och sammanfattningar för att säkerställa relevans för våra forskningsfrågor. De artiklar som hade direkt koppling till religionskunskapens roll i att främja förståelse för mångfald och motverka stereotyper prioriterades. För att ytterligare bedöma källornas relevans använde vi oss av flera analyskriterier. Vi undersökte hur väl källan adresserar våra frågor om didaktiska metoder och förståelse för mångfald. Vidare granskades den vetenskapliga kvaliteten, där vi fick säkerställa att artiklarna var refereegranskade och byggde på tydliga metodologiska principer. Dessutom beaktade vi den kontextuella relevansen för att avgöra om källan var direkt tillämpbar på den svenska skolan och årskurserna vi undersöker. Slutligen analyserades om källan bidrar med en teoretisk modell eller empiri som är värdefull för vår analys. Genom denna systematiska metod har vi säkerställt att de källor vi använt är vetenskapligt förankrade och bidrar till en nyanserad och trovärdig bild av religionskunskapens roll i att främja förståelse för mångfald och motverka stereotyper.

5. Resultat

Religionskunskap är ett obligatoriskt ämne i den svenska grundskolan. Alla elever har rätt att ta del av undervisningen i ämnet, oavsett vilka religiösa övertygelser deras föräldrar har.

Detta innebär att alla elever får möjlighet att lära sig om olika religioner och livsåskådningar (Blinkova & Vermeer, 2016, s.197). I detta kapitel kommer vi att sammanställa all relevant litteratur för att kunna besvara vår frågeställning.

5.1 Didaktiska metoder för att främja förståelse och motverka fördomar

Religionskunskap rymmer en tydlig etisk och samhällsbyggande dimension, särskilt i ljuset av den mångfald och pluralism som präglar dagens samhälle. Det övergripande målet är att främja elevernas förståelse och aktivt motverka stereotyper, missuppfattningar och fördomar om religioner. Detta uppnås genom undervisning som bygger på väl genomtänkta didaktiska strategier och pedagogiska verktyg (Enstedt, 2022, s.28).

Berglund (2014, s.40-41) föreslår att användningen av ett "etnografiskt öga" i religionskunskapsämnet kan bidra till att bredda vårt synsätt på hur elever förstår olika religioner. Vid tillämpning av detta arbetssätt kan det etnografiska synsättet bidra till att förenkling av religionen inte sker till en enhetlig sak och istället kan man förstå dess mångfald och på detta vis motverka stereotyper. Lärare kan också dra nytta av detta arbetssätt, då det syftar till att utveckla en förståelse för människors sätt att tänka på och agera i frågor som rör religion. Målet är att utveckla denna förståelse som lärare för att kunna uppmärksamma utanförskap och arbeta för att motverka detta, då det bland annat kan leda till fördomar.

Kjeldsen (2019, s.21) delar denna syn och betonar att religioner bör representeras som unika, både på ett kulturellt och historiskt plan. Likt Berglund (2014) så lyfter även Kjeldsen upp vikten av att motverka stereotyper. Hon menar på att detta kan göras genom att bland annat undvika att jämföra religioner som hela enhetliga system.

En central fråga i religionsundervisningen är hur religioner presenteras i läroböcker, särskilt genom jämförelser och användning av religionstabeller. Detta kan både bidra till förståelse och samtidigt innebära en risk för förenkling. Ur ett didaktiskt perspektiv har dessa jämförelser både för- och nackdelar. Fördelarna är tydliga, då dessa jämförelser och tabeller

lyfter delvis fram likheter och skillnader mellan religiösa traditioner. Detta underlättar lärandet av fundamentala fakta, vilket är centralt i religionskunskapen. Tabeller är effektiva genom sin tydlighet och förmåga att skapa en översikt som hjälper elever att sätta enskilda fakta i ett sammanhang (Wickström, 2022, s.49).

Samtidigt finns det nackdelar med detta som handlar om att tabellerna förenklar komplexa fenomen, vilket kan leda till en reducerad och ytlig förståelse av religion. Tabellerna riskerar att framställa religioner på ett stereotypt och avskalat sätt, utan att visa hur människor själva tolkar och lever sina religioner (Wickström, 2022, s.49).

Ett exempel på denna problematik lyfts fram i en studie av Kjeldsen (2019, s.21). Hon analyserade olika läroböcker och fann att jämförelser ofta framställs på ett sätt som förstärker förenklade uppfattningar. Hon lyfter upp ett exempel på detta, vilket är att Islam och judendomen framställs som "lagbasareade religioner" medan kristendomen framställs som en religion som präglas av tillgivenhet.

Hållander (2024, s. 22-25) betonar vikten av att använda interaktiva undervisningsmetoder genom filosofens Giorgio Agambens syn på exempelbaserad undervisning, med det menas att exempel inte bara illustrerar en generell regel, utan att de har en egen betydelse och skapar förståelse genom sin singularitet. Exempel fungerar inte genom att representera en helhet, utan genom att stå för sig själva och samtidigt peka mot andra liknande fall.

I religionsundervisning innebär detta att exempel inte bara används för att visa hur en religion fungerar generellt, utan att de kan öppna upp för nya sätt att förstå tro och praktik. Till exempel kan berättelser om människor som följer en viss religion i undervisningen inte ses som en representation av hela religionen, men den kan ändå bidra till elevernas förståelse av religiös mångfald (Hållander, 2024, s. 26–29).

5.2 Utmaningar och strategier i religionskunskap

Lärare i religionskunskap har ett stort ansvar för att introducera eleverna till olika religioner och livsåskådningar, samt för att belysa den mångfald som präglar dagens samhälle. I ett icke-konfessionellt ämne som religionskunskap är det av stor betydelse att skapa möjligheter för eleverna att delta i diskussioner där kritisk granskning av värderingar och perspektiv uppmuntras och integreras i klassrummet (Liljefors Persson, 2023, s.1). Problematiken i att

lära ut religionskunskap är att lärare kan finna svårigheter i att förutse hur eleverna kommer reagera på ett visst innehåll. Missförstånd om eller individuella kopplingar till livsåskådningar och religion kan ibland väcka starka känslor i klassrummet som leder till laddade diskussioner, där läraren riskerar att tappa kontroll (Flensner, 2020, s.400). Ambitionen att undervisningen grundas från ett inkluderande perspektiv och utifrån skolans värdegrund innebär att lärares didaktiska förhållningssätt till kontroversiella frågor och teman ska vila på en medveten grund (Liljefors Persson, 2023, s.7). Behovet av fortbildning för lärare i hur de ska hantera kontroversiella eller problematiska sidor i religionsundervisningen och vilka metoder som är lämpliga är därmed ytterst väsentligt för mötet med elever (Löfstedt 2020, s. 16). Lärare idag använder ett sekularistisk perspektiv för att bemöta den mångfald som speglas i klassrummen, för att förmedla en neutral och opartisk bild av religion (Flensner, 2020, s.400). Trots detta krävs det att lärare inte undviker de kontroversiella eller problematiska sidorna som kan tillkomma vid undervisning om religion eller livsåskådningar, för att skapa en miljö där nyanserade och utforskande samtal tar hänsyn till religioners mångsidighet (Löfstedt, 2020, s.16).

En metod som har prövats är att låta eleverna inta perspektiv och ställningstaganden som inte nödvändigtvis överensstämmer med deras egna. Syftet med detta är att synliggöra olika synsätt på religion och främja elevernas förmåga att kritiskt reflektera över religion och livsåskådningar (Löfstedt, 2020, s.16). Strategier som används för att framhäva skillnader av perspektiv och åsikter anses vara till stor vikt för att främja förståelse och medkänsla. En metod som nämns är att använda filmvisning och teater som verktyg för att bredda elevernas synvinklar (Flensner, 2020, s.401). Genom att kombinera faktabaserad kunskap med övningar i att tänka kritiskt, föra diskussioner och analysera olika perspektiv, får elever möjlighet att utveckla färdigheter som hjälper dem att förstå och hantera komplexa frågor (Liljefors Persson, 2023, s.6).

Utöver de didaktiska metoder som används för att hantera kontroverser spelar klassrummets dynamik en central roll i hur elever engagerar sig i religionsundervisningen. Dagens klassrum präglas av mångfald med elever från olika sociala grupper och religiösa tillhörigheter, detta ställer krav på skolan att främja jämlikhet och respekt, samtidigt som lärare behöver skapa gemenskap utan att suddas ut individers unika identiteter. För att möjliggöra detta bör undervisningen ge elever verktyg att förstå och upprätthålla jämlikhet samt delta i

meningsfulla samtal med människor från olika bakgrunder för att bidra till ett gemensamt samhälle (Flensner, 2018, s.17)

Flensner (2020, s. 398) refererar till Nilsson (2018) som beskriver klassrummet som en dynamisk och oförutsägbar miljö, där läraren ständigt behöver anpassa sig till elevernas varierande identiteter och perspektiv. Detta visades också i observationer gjorda i ämnet religionskunskap, där det framgick att elevernas bakgrund, identitet samt åsikter har en betydande påverkan på både samtalens innehåll och utformningen av undervisningen (Flensner, 2020, s.399).

5.3 Lärarens roll i att främja reflektion

I ett samhälle som präglas av mångfald och sekularitet är det avgörande att elever utvecklar en fördjupad förståelse för religioner och livsåskådningar. För att optimera elevernas förståelse för religioner och livsåskådningar bör lärare sträva efter att utveckla deras förmåga till ett konstruktivt och kritiskt förhållningssätt gentemot religion. Religionskunskapens uppdrag är att stärka elevers förmåga att inte bara ta till sig kunskap om olika trosuppfattningar, utan också att kritiskt granska och reflektera över dem, inklusive sina egna perspektiv. För att uppnå detta krävs engagerade och didaktiskt skickliga lärare som kan navigera utmaningarna som uppstår i ett samhälle där religion är både tydligt och kontroversiellt. Parallellt måste undervisningen balanseras mellan att uppmuntra kritiskt tänkande, att främja respekt och förståelse för olika sätt att leva och tro (Löfstedt, 2020, s. 14-15).

Det är av stor vikt att en lärare skapar en lärmiljö där elever kan reflektera över sin egen och andras perspektiv i en mångkulturell kontext. Individens förståelse av livet formas genom reflektion och interaktion, alltså handlar det inte bara om personliga livsfrågor utan även om gemensamma perspektiv i ett socialt sammanhang. Genom detta kan elever bättre förstå sambandet mellan sina egna perspektiv och olika religioner och livsåskådningar. Fokus bör ligga på processen av meningsskapande snarare än definitiva svar, eftersom frågorna i sig är centrala för interkulturell förståelse (Klintborg, 2022, s. 65-67).

För att undervisningen ska upplevas som meningsfull för eleverna betonar Franck (2014, s. 201-202) vikten av att göra lärandet personligt och relaterat till elevernas egna erfarenheter. I linje med detta föreslår Grimmitt (1987) en modell där elever lär sig om religion genom

analys och förståelse, genom religion för att formulera egna ställningstaganden och av religion genom reflektion och tillämpning i det egna livet.

En annan modell som kan vara till nytta för att öka förståelse för mångfald och perspektiv är en frågedriven och undersökande undervisning. I denna undervisningsmodellen är det en angelägen fråga som står i centrum. En angelägen fråga beskrivs enligt Swan et al. (2018) som vetenskapligt grundad i det ämne som ska undervisas men också utformat på ett sätt som kopplar till elevernas liv. Syftet med frågan är både att leda undervisningen framåt och att väcka elevernas nyfikenhet så att de blir intresserade av att utforska frågan.

Undervisningsmodellen kan förklaras i tre olika steg. Starten sker med den angelägna frågan som ska stå i fokus samt en iscensättning av frågan. I den andra fasen ska eleverna arbeta med frågor eller uppgifter som utgör den större delen av arbetet. Slutligen ska samtliga elever sammanfatta allt de har lärt sig (Holmberg, Johansson, Britton & Johansson, 2022, s.132).

Att iscensätta frågan handlar om att skapa ett intresse hos eleverna samt att lyfta fram problematiken i den fråga som ska utforskas. Under den första delen av modellen ges eleverna möjlighet att visa sina förkunskaper och uppfattningar. Källan lyfter fram ett exempel på en angelägen fråga, som lyder: "Finns det bara en Jesus?". I detta fall utgick iscensättningen från att eleverna först fick möjlighet att skriva ner sina egna tankar om Jesus och reflektera över frågor som till exempel hur han såg ut. I nästa steg av genomförandet fick eleverna två bilder som skulle föreställa Jesus. Uppgiften var att jämföra bilderna och identifiera skillnader, samtidigt som de skulle reflektera över varför de exempelvis antog att det var Jesus som avbildades. När aktiviteten var över presenterades den angelägna frågan. Genom att lyfta fram och diskutera elevernas olika uppfattningar i frågan kunde man belysa mångfalden i deras föreställningar (Holmberg, Johansson, Britton & Johansson, 2022, s.133).

Lärare har en central roll i att väcka elevernas reflektion kring sina egna tankemönster och föreställningar. I Löfstedts studie (2020, s.15) framgår det att religionslärare aktivt arbetar för att bredda elevernas förståelse för mångfald genom att belysa att alla individer har unika värderingar och perspektiv. Genom att använda praktiska och konstruktiva metoder syftar undervisningen till att stärka elevernas självinsikt och uppmuntra en mer accepterande attityd gentemot olika livsåskådningar. På så sätt blir religionsundervisningen inte bara en fråga om kunskap, utan en process som utvecklar elevernas förmåga att navigera i en värld präglad av religiös och kulturell mångfald.

5.4 Sammanfattning av resultat

Religion är ett ämne i Sverige som alla barn har rätt att ta del av (Blinkova & Vermeer, 2016, s. 197). I ett mångkulturellt samhälle är det viktigt att undervisa eleverna om mångfald och sekularitet, trots de känslor som detta kan väcka (Flensner, 2020, s. 401) I dagens klassrum möts elever med olika politiska värderingar, sociala grupper och religiösa tillhörigheter. Detta ställer krav på att skolan utbildar elever i demokratiska värderingar som jämlikhet, tolerans och respekt (Flensner, 2018, s.17).

Mångfald och sekularitet kan väcka en rad olika känslor hos eleverna, och skolan har ett ansvar att främja tolerans och respekt (Flensner, 2020, s.401). Målet är att främja elevernas förståelse och aktivt motverka stereotyper, missuppfattningar och fördomar om religioner. Detta uppnås genom undervisning som bygger på väl genomtänkta didaktiska strategier och pedagogiska verktyg (Enstedt, 2022, s.28).

Läroböckers jämförelser och användning av religionstabeller har både fördelar och nackdelar ur ett didaktiskt perspektiv, riskerar att framställa religioner på ett stereotypt och avskalat sätt, utan att visa hur människor själva tolkar och lever sina religioner (Wickström, 2022, s.49). Genom att inte förenkla religionen till en enhetlig sak och istället förstå dess mångfald kan vi på detta sättet motverka stereotyper (Berglund, 2014, s.40-41). Religionskunskapens uppdrag är att stärka elevers förmåga att inte bara ta till sig kunskap om olika trosuppfattningar, utan också att kritiskt granska och reflektera över dem (Löfstedt, 2020, s.14-15).

6. Slutdiskussion

I detta kapitel kommer vi att presentera en sammanfattning av våra resultat utifrån studiens syfte och frågeställningar. Vidare diskuterar vi resultaten i relation till tidigare forskning och föreslår områden för framtida forskning.

6.1 Sammanfattning av resultat och huvudslutsatser

Syftet med studien var att undersöka hur undervisning i religionskunskap kan främja förståelse för mångfald och motverka stereotypa föreställningar. Resultaten visar att religionsundervisningens upplägg och lärarens förhållningssätt har en avgörande betydelse för hur elever utvecklar förståelse för religiös och kulturell mångfald. En central slutsats är att undervisningen bör gå bortom schematiska och förenklade beskrivningar av religioner och istället erbjuda nyanserade och kontextualiserade perspektiv. Genom interaktiva undervisningsmetoder, såsom frågedrivna arbetssätt och öppna perspektiv, kan elever ges möjlighet att förstå religioners inre variation och undvika stereotypa uppfattningar.

6.2 Jämförelse med tidigare forskning

Flera av våra resultat överensstämmer med tidigare forskning. Exempelvis har tidigare studier (Flensner, 2018) lyft fram att en inkluderande lärandemiljö är central för att motverka fördomar och främja förståelse för mångfald. Vidare stödjer vår studie tidigare forskning som visar att traditionella undervisningsmaterial, såsom läroböcker, ofta presenterar religioner på ett förenklat sätt, vilket kan förstärka stereotypa föreställningar (Kjeldsen, 2019; Wickström, 2022). Vår studie pekar dock även på att lärare i praktiken kan balansera detta genom att använda kompletterande material, exempelvis dokumentärer och elevaktiva metoder. Vidare identifierade vi att en utmaning för lärare är att hantera kontroversiella och känsliga frågor i klassrummet. Forskning visar att vissa lärare tenderar att undvika dessa frågor av rädsla för konflikter (Flensner, 2020). Detta väcker frågor om hur lärarutbildningen kan bättre förbereda lärare på att hantera mångfald och komplexa diskussioner på ett konstruktivt sätt.

6.3 Brister i studien

Även om studien belyser flera viktiga aspekter av religionsundervisning, finns det vissa brister och metodologiska begränsningar som bör beaktas. En begränsning är att vår studie är

en litteraturoversikt, vilket innebär att vi inte har analyserat empiriska data från klassrumssituationer. Därför kan våra slutsatser påverkas av hur tidigare studier har designats och genomförts. En annan begränsning är att vi fokuserat på religionsundervisning i en svensk kontext, vilket kan begränsa generaliserbarheten till andra utbildningssystem med olika synsätt på religionsundervisning. Det svenska skolsystemets konfessionsfria och sekulariserade syn på religion kan skilja sig markant från länder där religionsundervisning är mer konfessionellt inriktad, vilket påverkar hur resultaten kan tolkas och tillämpas i en internationell kontext.

En annan aspekt som bör beaktas är att vi har inkluderat forskning från både högre och lägre årskurser i grundskolan. Detta innebär att vissa slutsatser om didaktiska metoder och undervisningsstrategier kan vara svåra att direkt överföra till vår specifika målgrupp, det vill säga årskurs 4–6. Eftersom kognitiv och social utveckling varierar mellan yngre och äldre elever kan vissa metoder vara mer eller mindre effektiva beroende på åldersgrupp.

6.4 Förslag till framtida forskning

Baserat på våra resultat ser vi flera möjliga riktningar för framtida forskning. Ett område som behöver vidare undersökning är hur olika undervisningsstrategier påverkar elevernas attityder till religiös mångfald över tid. En studie skulle kunna ge djupare insikter i hur elevernas förståelse utvecklas genom olika undervisningsmetoder. Dessutom skulle forskning som undersöker hur lärare i praktiken balanserar mellan att presentera religioner på ett lättförståeligt sätt och samtidigt undvika förenklingar vara värdefull. Detta kan ge konkreta exempel på hur religionsundervisning kan förbättras för att bättre spegla det mångkulturella samhället vi lever i.

6.5 Avslutande reflektion

Att förstå och hantera mångfald i klassrummet är utmanande för lärare i religionskunskap. Studien visar att det finns effektiva undervisningsmetoder för att främja förståelse och motverka stereotypa uppfattningar, men också att det krävs medvetna didaktiska val från lärarens sida. För att undervisningen ska vara inkluderande och nyanserad behöver framtida lärare rustas med verktyg för att hantera mångfald och kontroverser. Vi anser därför att lärarutbildningen bör erbjuda fler möjligheter till reflektion och träning i att använda varierade didaktiska metoder.

Sammanfattningsvis bidrar vår studie till en bredare förståelse av hur religionsundervisning kan stärka elevernas förståelse för mångfald. Genom fortsatt forskning och utveckling av undervisningsmetoder kan vi ytterligare förbättra möjligheterna för en inkluderande och öppen religionsundervisning i skolan.

Referenser

Jarl Backman, *Rapporter och uppsatser*. Studentlitteratur: Lund, 2019.

Stymne, A. (2020). *Att bli lärare i SO*. (Första upplagan). Stockholm: Liber.

Svenska Akademien. (2021). Fördom. Svenska Akademiens ordbok.

[fördom | svenska.se](#)

Svenska Akademien. (2009). Mångfald. Svenska Akademiens ordbok.

[mångfald | svenska.se](#)

Skolverket. (2022). *Läroplan och kursplaner för grundskolan*

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

Artiklar

Berglund, J. (2014). *An ethnographic eye on religion in everyday life*. British Journal of Religious Education, 36(1), 39–52.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01416200.2013.820167>

Blinkova, A., & Vermeer, P. (2016). *Religious education in Russia: A comparative and critical analysis*. British Journal of Religious Education, 40(2), 194-206.

[ERIC - EJ1167467 - Religious Education in Russia: A Comparative and Critical Analysis, British Journal of Religious Education, 2018](#)

Broberg, M. (2020). *The use of teaching materials in religious education in Sweden: A quantitative analysis of Swedish religious education teachers' reported use of teaching materials in RE classrooms*. British Journal of Religious Education, 42(1), 45-55.

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1364951&dswid=-8488>

Enstedt, D. (2022). *Religious literacy in non-confessional religious education and religious studies in Sweden*. Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education, 12(1), 28.

[Nordidactica](#)

Flensner, K. K. (2018). *Secularized and multi-religious classroom practice: Discourses and interactions*. Secularized and Multi-Religious Classroom Practice-Discourses and Interactions

Flensner, K. K. (2020). *Mångfald och sekularitet i religionskunskapsundervisning*. Prismet, 71(4), 391–404 <https://journals.uio.no/prismet/article/view/8367/7346>
swepub: mångfald religionskunskap refereegranskat 12

Franck, O. (2014). *Gränsöverskridande värden i icke konfessionell etikundervisning: Ämnesidentitet och multidisciplinärt lärande i ämnet religionskunskap*. Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education, 2014(1), 198-202.
Nordidactica

Holmberg, U., Johansson, P., Britton, T. H., Johansson, M., & Nordgren, K. (2022). *Frågedriven undervisning för att organisera normativa kunskapspraktiker i SO-ämnena*. Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education, 2022(4), 124–153.
<https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/view/24124/21978>

Hållander, M. (2024). *Exemplars didaktik singularitet och subjektivitet i religionsundervisning*. Nordic Studies in Education and Philosophy, 1(1).
<https://journals.uio.no/NorEduPhil/article/view/10302/8995>

Kjeldsen, K. (2019). *A study-of-religion(s)-based religion education: Skills, knowledge, and aims*. Center for Educational Policy Studies Journal, 9(4), 11-29.
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1238142>

Klintborg, C. (2022). *Searching for a renewal of religious education identity – A Swedish perspective*. Discourse and Communication for Sustainable Education, 13(2), 65-67.
Searching for a Renewal of Religious Education Identity – A...

Liljefors Persson, B. (2023). *Powerful knowledge in religious education—Questions of epistemology and subject literacy in democratic and inclusive educational contexts*. Social Sciences, 12(12), 1-7.

Powerful Knowledge in Religious Education&mdash:Questions of Epistemology and Subject Literacy in Democratic and Inclusive Educational Contexts

Liljestrand, J. (2015). *Religions constructed as similar or different by teachers of religious education from a citizenship education perspective*. British Journal of Religious Education, 37(3), 240-255. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1074039>

Löfstedt, M. (2020). Konstruktiv religionskritik och religionsundervisning. Acta Didactica Norden, 14(4), 14-16. <https://journals.uio.no/adnorden/article/view/8346/7339>

Niemi, K. (2018). *Drawing a line between the religious and the secular: The cases of religious education in Sweden and India*. Journal of Beliefs & Values, 39(2), 182-194. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1181563>

Wickström, J. (2022). *Komparativ religionsundervisning: Teoretiska förutsättningar och didaktiska implikationer*. Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education, 12(4), 49. Karlstads universitet. <https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/view/23903/21975>

Bilaga

Datum	Databas	Sökord	Begränsningar (år, peer-review...)	Antal träffar	Valda artiklar (utifrån relevans för frågeställning)
5-12-24	Swepub	Diversity AND Religious education AND Sweden	peer-review AND 2010-	26	<i>Secularized and multi-religious classroom practice: Discourses and interactions. Secularized and Multi-Religious Classroom Practice-Discourses and Interactions</i>
5-12-24	Swepub	Mångfald AND Religionskunskap	Peer-review AND 2010-	12	<i>Mångfald och sekularitet i religionskunskapsundervisning</i> https://journals.uio.no/prismet/article/view/8367/7346

5-12-24	Swepub	Religionskunskap AND Religionsdidaktik	Peer-review AND 2010-	9	<i>Komparativ religionsundervisning: Teoretiska förutsättningar och didaktiska implikationer.</i> <u>Visar Komparativ religionsundervisning: Teoretiska förutsättningar och didaktiska implikationer</u>
5-12-24	Swepub	Religionskunskap AND Didaktik	Peer-review AND 2010-	19	<i>Gränsöverskridande värden i icke konfessionell etikundervisning: Ämnesidentitet och multidisciplinärt lärande i ämnet religionskunskap.</i> <u>Nordidactica</u>
16-12-24	Swepub	Religious literacy AND Sweden	Peer-review AND 2010-	65	<i>Powerful knowledge in religious education—Questions of epistemology and subject literacy in democratic and inclusive educational contexts.</i> <u>Powerful Knowledge in Religious Education—Questions of Epistemology and Subject Literacy in Democratic and Inclusive Educational Contexts</u>
16-12-24	Swepub	Religious literacy AND Sweden	Peer-review AND 2010-	29	<i>Religious literacy in non-confessional religious education and religious studies in Sweden.</i> <u>Nordidactica</u>
25-11-24	Swepub	Religionsdidaktik	Peer-review AND 2010-	17	<i>Frågedriven undervisning för att organisera normativa kunskapspraktiker i SO-ämnena.</i>

					https://journals.lub.lu.se/nor-didactica/article/view/24124/21978
25-11-24	Legimus	—	—	—	Jarl Backman, <i>Rapporter och uppsatser</i> . Studentlitteratur: Lund, 2019.
26-11-24	Swepub	Religious education AND didaktik	Peer-review AND 2010-	28	Konstruktiv religionskritik och religionsundervisning. https://journals.uio.no/adnorden/article/view/8346/7339
5-12-24	ERIC via EBSCO	Religious education AND Religious didactics AND Sweden	Peer-review AND 2010-	9	<i>A study-of-religion(s)-based religion education: Skills, knowledge, and aims.</i> https://eric.ed.gov/?id=EJ1238142
14-02-25	ERIC via EBSCO	Religious education AND Religious didactics	Peer-review AND 2010-	27	<i>An ethnographic eye on religion in everyday life.</i> British Journal of Religious Education, 36(1), 39–52. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01416200.2013.820167
29-11-24	ERIC via EBSCO	Religious education AND Secular AND Sweden	Peer-review AND 2010-	16	<i>Drawing a line between the religious and the secular: The cases of religious education in Sweden and India.</i> https://eric.ed.gov/?id=EJ1181563

29-11-24	Swepub	Religionskunskap AND Didaktik AND Sweden	Peer-review AND 2010-	22	<i>Searching for a renewal of religious education identity – A Swedish perspective.</i> <u>Searching for a Renewal of Religious Education Identity – A...</u>
25-11-24	Legimus	—	—	—	Stymne, A. (2020). <i>Att bli lärare i SO</i> . (Första upplagan). Stockholm: Liber.
29-11-24	ERIC via EBSCO	Religious Education AND Religious didactics AND Sweden	Peer-review AND 2010-	7	<i>Religious education in Russia: A comparative and critical analysis</i> <u>Religious Education in Russia: A Comparative and Critical Analysis, British Journal of Religious Education, 2018</u>
25-11-24	Swepub	Religionskunskap AND Didaktik	Peer-review AND 2010-	14	<i>Komparativ religionsundervisning: Teoretiska förutsättningar och didaktiska implikationer.</i> https://journals.lub.lu.se/nor-didactica/article/view/23903/21975
22-11-24	ERIC via ebsco	Religious education AND Diversity AND Sweden	Peer-review AND 2010-	29	<i>Freedom of religion and secular education: Teachers define the meaning and religious freedom in everyday school practice.</i> https://eric.ed.gov/?id=EJ1250997

22-112 4	ERIC via ebSCO	Religious didactics AND Sweden AND Religious education	Peer-review AND 2010-	31	<i>The use of teaching materials in religious education in Sweden: A quantitative analysis of Swedish religious education teachers' reported use of teaching materials in RE classrooms.</i> http://www.diva-portal.org/mash/record.jsf?pid=diva2%3A1364951&dswid=-8488
04-03- 25	Swepub	Religious education diversity	Peer-review AND 2010-	2	Exemplars didaktik singularitet och subjektivitet i religionsundervisning https://journals.uio.no/NorEduPhil/article/view/10302/8995